

О.Г. БІЛОРУС, д-р екон. наук, проф., академік НАН України,
Заслужений діяч науки і техніки України, головний науковий співробітник
ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України»
вул. П. Мирного, 26, 01011, Київ, Україна
e-mail: o.bilorus@gmail.com
ORCID: <http://orcid.org/0000-0003-0731-5649>

ЕКОНОМІЧНЕ ОБҐРУНТУВАННЯ НОВОЇ СТАТИСТИЧНОЇ ПАРАДИГМИ

Цінність статистичної інформації полягає в тому, що вона адекватно відображає реальність. Економічна статистика повинна достовірно інформувати про економічні явища і процеси. Але нині дедалі частіше виникають розбіжності між реальністю і статистичними даними. І не тільки через те, що існує тіньова економіка, а й з більш фундаментальних причин. Інформаційно-цифрові перетворення суттєво змінюють економіку, життєдіяльність і поведінку людей. Інформація стає найбільш важливим ресурсом і продуктом виробництва, що викликає структурну перебудову всієї системи економічних відносин. Відображення цих процесів економічною статистикою, що сформувалася на основі індустріально-ринкової системи господарювання, стає все більш проблемним і недосконалим та потребує нових парадигмальних підходів. Саме цій проблемі присвячено рецензовану монографію А.А. Гриценка «Економіко-інформаційний імператив нової статистичної парадигми» [1].

Вади сучасної економічної статистики є відомими. Міжнародною комісією був навіть запропонований новий показник «якість життя», який міг би застосовуватися замість показника ВВП для оцінки загального результату виробництва. Але змін потребує не тільки узагальнений показник, а й вся статистична система. А.А. Гриценко аргументує це тим, що сучасна економічна статистика, серцевиною якої є система національних рахунків, сформувалася на основі індустріально-ринкової економіки, а нині відбувається перехід до інформаційно-мережевої системи господарювання, яка має принципово інші закономірності функціонування. Породжені інформаційно-цифровими перетвореннями зміни у відносинах власності, формах праці та розподілу потребують формування нової статистичної системи, яку в рецензованій монографії визначено як систему соціально-часових рахунків. Економічні перетворення, пов'язані з формуванням інформаційно-мережевої економіки, обумовлюють необхідність обліку часу як фундаментальної

Ц и т у в а н н я: Білорус О.Г. Економічне обґрунтування нової статистичної парадигми. *Економіка України*. 2021. № 10. С. 92—94.

форми суспільного багатства й основи пропорцій розподілу сукупної діяльності за певними її видами.

У монографії показано взаємозв'язок розвитку економічних систем з кількісно-статистичним оцінюванням економічних явищ і процесів: натурально-господарським системам відповідає натурально-господарський облік, індустріально-ринковим — економічна статистика, а інформаційно-мережевим, які нині формуються, — соціально-часова статистика. Важливе значення в дослідженні має застосування логіко-історичної методології. Вона дозволила зрозуміти процес розвитку економічних систем і статистики як процес сходження, в якому попередні системи не руйнуються і зникають, а входять у наступні як підґрунтя і елементи більш складних утворень. Так, натурально-господарські відносини зберігаються в індустріально-ринкових системах в якості зв'язків виробника і споживача конкретних продуктів, рух яких опосередковується товарно-грошовими відносинами. В інформаційно-мережевих системах товарно-грошові відносини переміщуються у віртуальний простір, як це відбувається при використанні в розрахунках платіжних карток.

Рецензована монографія містить цілий ряд наукових положень, що стосуються широкого кола проблем розвитку економіки і статистики, грошових систем, вірусно-тригерного характеру сучасної соціально-економічної динаміки, особливостей відтворювальних процесів, ролі довіри у статистиці тощо. На завершення дослідження автор дає узагальнену характеристику руху до нової статистичної парадигми і показує, що в перспективі йдеться про «створення розгалуженої інтегрованої інформаційної платформи, що може слугувати джерелом забезпечення населення, бізнесу та урядових структур достовірною інформацією, необхідною для виконання ними своїх завдань» (с. 433). Уже в першому розділі А.А. Гриценко пише про закони статистики і динаміки в архітектоніці господарських систем як про об'єктивне підґрунтя економіко-статистичного оцінювання. Доцільно було б втілити ці положення в аналізі конкретної економічної проблеми.

Рецензована монографія створює науковий фундамент для перспективної розбудови статистичної системи на основі нової парадигми, адекватної викликам і об'єктивним вимогам нових інформаційно-цифрових реалій. З огляду на це, праця, безумовно, буде корисною як для науковців, так і для практиків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. *Гриценко А.А.* Економіко-інформаційний імператив нової статистичної парадигми : моногр. — К. : НАН України, ДУ «Інститут економіки та прогнозування НАН України», 2020. — 436 с.

Рецензія надійшла 28.09.2021

REFERENCES

1. Grytsenko A. Economic-Information Imperative of the New Statistical Paradigm. Kyiv, NAS of Ukraine, Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine, 2020 [in Ukrainian].

Received on September 28, 2021

Oleg Bilorus, Dr. Sci. (Econ.), Professor, Academician of the NAS of Ukraine,
Honored Worker of Science and Technology, Chief Researcher
Institute for Economics and Forecasting of the NAS of Ukraine
26, Panasa Myrnoho St., Kyiv, 01011, Ukraine

ECONOMIC JUSTIFICATION
OF THE NEW STATISTICAL PARADIGM

The content and the scientific contribution of the monograph «Economic-Information Imperative of the New Statistical Paradigm» by A.A. Grytsenko in economic theory and statistics is revealed. It is shown that, in the conditions of transition to the information-network economic system, the statistics which have been formed on the basis of industrial-market economy cease to adequately reflect a reality and needs new paradigmatic approaches. The approach proposed in the monograph to the development of economic systems and their inherent quantitative and statistical measurement of economic phenomena and processes is assessed: natural-economic accounting corresponds to natural-economic systems, economic statistics — to industrial-market systems, and socio-temporal statistics — to information-network systems, which are currently being formed. Scientific provisions concerning a wide range of problems of economic development and statistics, monetary systems, viral-trigger nature of modern socio-economic dynamics, features of reproduction processes, the role of trust in statistics, etc. are considered. A positive conclusion is made regarding the characteristics in the monograph of the main features of the new statistical paradigm.